

Remissvar – Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL

Högskolan Dalarna har tagit del av remisspromemorian Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL, (U2019/03260/UH). Den föreslagna förordningsförändringen syftar till att ge fler verksamma men obehöriga lärare och förskollärare möjlighet att antas och inom ramen för förordningen 2011:689 nå en behörighetsgivande examen. Huvudsakliga förändringar avser utökade möjligheter för pedagogisk personal i förskolan att nå förskolläraryxamen, förändring av tidsgräns för att kunna antas mot en förkortad utbildning för obehöriga lärare med lång erfarenhet samt möjlighet att genom prövning av tidigare erfarenheter och utbildningar genom prov i samband med antagning. Förändringarna föreslås träda ikraft 15 april 2020.

Det råder en omfattande brist på behöriga lärare och förskollärare, på alla nivåer och inom många ämnen, inkluderat grundlärare mot fritidshem. Regeringsuppdraget får ses mot den bakgrunden och bedöms inte vara permanent. Med föreslagna förändringar kan fler sökande beredas möjlighet att nå en behörighetsgivande examen med stöd av förordningen 2011:689

Sammanfattning synpunkter:

- *medverkar i undervisningen* ersätts med formuleringen *pedagogisk personal i förskolan* (§ 1, § 9)
- obehöriga i förskolan bereds möjlighet till studier upp till 120 hp (§ 14)
- *anställd* som lärare ersätts med *verksam* som lärare (§ 17)
- nivån för ekonomisk ersättning till VAL-lärosäten ses över och höjs

Utöver de föreslagna förändringarna i förordningen bör också förändrade möjligheter för studerande att nå grundlärarexamen F-3 samt 4-6 utredas och beaktas. Med rådande examenskrav behövs fyra ämnen om 30 hp vardera, vilket bedöms begränsa möjligheten för studerande med tidigare studier inom ett ämne. Om alternativet fördjupning om 60 hp i ett ämne fanns skulle sökande kunna tillvarata tidigare utbildningar och kompetens. Många klasslärare arbetar ändå i arbetslag och fördelar ämnena sinsemellan och det skulle kunna höja kvaliteten i skolorna då lärares specialområden och -kunskap kan tillvaratas.

Om möjligheten fanns för skolhuvudmän att visstidsanställa lärare under pågående lärarutbildning inom VAL upp till tre år skulle också studenter kunna få möjlighet till en rimlig studietakt och både skolor och studerande skulle få ökad arbetsro. I dagsläget får många kämpa för att klara av studierna och ändå kunna arbeta i den omfattning som skolhuvudmännen kräver.

Vår bedömning är att VAL inte konkurrerar med ordinarie lärarutbildning då det förutsätts såväl pågående yrkesverksamhet som omfattande meriter genom tidigare yrkeserfarenhet och studier. En alltför snäv poänggram för förskollärargruppen

riskerar att begränsa möjligheterna till kompletterande studier för denna grupp. Det är inte ovanligt att de som arbetat länge i förskoleverksamhet har läst olika kurser som inte är poänggivande högskolekurser men med höga krav och hög kvalitet såsom kurser som gett lokal behörighet.

Förtydligande synpunkter

Utökad poängram för obehöriga i förskolan, § 14

Med föreslagna revideringar kommer obehöriga förskollärare som inte ryms inom 30 hp att kunna erbjudas möjligheten att komplettera upp till en förskollärarexamen. Att sätta den övre gränsen för antalet möjliga hp till 120 bedöms positivt ur kvalitetssynpunkt. Det kan också skapa möjligheter för de som arbetat mindre än åtta år i förskolans pedagogiska verksamhet att nå förskollärarexamen med bibehållen kvalitetsnivå. Ett argument för att inte ge mer än 90 hp mot förskollärarexamen har varit att det ordinarie programmet omfattar 210 hp och att VAL-utbildningen då skulle omfatta mer än hälften. Det är dock redan ett faktum att studerande mot ämneslärarexamen för 7-9 i ett ämne, vilket omfattar 180 hp, kan studera mer än hälften av sin utbildning inom VAL.

Anställd som lärare bör vara verksam som lärare, § 17, § 18

Att ändra formuleringen *anställd som lärare* till *verksam som lärare* är positivt. Det är inte ovanligt att både lärare och förskollärare anställs på annan befattningsbenämning än vad de faktiskt är verksamma som. Detta med anledning av att skolhuvudmän ogärna formellt vill visstidsanställa och inte får tillsvidareanställa någon på befattningen lärare och förskollärare som inte är legitimerad. Detta innebär att vi från samma sökande får in anställningsintyg med tjänstetitel pedagog eller instruktör och tjänstgöringsintyg undertecknat av rektor, där det står att personen är verksam som lärare eller förskollärare och har varit det under många år.

Möjligheten till särskilda prov, § 5, § 9, § 17, § 18

Förtydligande om provningar i form av kompletterande prov eller andra uppgifter är gynnsamt för att kunna säkerställa att en sökande verkligen kommer att kunna nå en examen inom de nu föreslagna 90 hp eller 120 hp som poängramen medger. Om inte denna möjlighet finns kan det leda till att färre kan antas till studier då poängutrymme måste reserveras för studier i VAL i de fall där handläggare inte är helt säkra på att de tidigare studierna och den tidigare yrkeserfarenheten är tillräcklig. Det handlar inte om provningar för tillträde utan en provning för att visa tillräckliga kunskaper för att uppnå en examen. Om inte en examen kan nås inom poängramen kan inte lärosätet anta sökanden.

Datumkrav tas bort, § 17.1

Vi anser det vara mycket gynnsamt att den så kallade åttaårsregeln ändras. Formuleringen under sammanlagt minst åtta läsår eller motsvarande, varav tre sammanhängande läsår, före den dag som infaller ett år innan utbildningen påbörjas är ändamålsenlig.

Remissen har handlagts av Anna Karin Fändrik och Filippa Bergqvist, verksamhetsledare.

Högskolan Dalarna

Martin Norsell

Rektor